СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 90. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 20-го квітня 1939. No. 90. Jersey City, N. J., Thursday, April 20, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЛИНДБЕРҐА ПОКЛИКАНО ДО АРМІЇ

ВАШИНҐТОН. — Відомого американського летуна, полковника Чарлса Линдберґа, який тільки що приїхав з Европи, покликано тепер до чинної служби в американській армії. Йому призначено важну позицію, а саме, нагляд над новими здобутками і винаходами в ділянці будови воєнних літаків. Линдберг впродовж останніх кількох літ перебував в ріжних краях Европи, де студіював европейське летунство. Його тепер уважають першої кляси знавцем в тій справі. Линдберг мав зізнавати перед сенатським комітетом заграничних справ. Та внаслідок покликання його до служби, не знати чи те переслухання тепер відбудеться.

ЗІЗНАННЯ СОЦІЯЛІСТА НОРМАНА ТОМАСА.

ВАШИНҐТОН. — Провідник американських соціялістів, Норман Томас, дав зізнання перед сенатським комітетом заграничних справ про положення в Европі. На здивування цей американський соціяліст не накликав Америки до війни по боці демократичних держав та проти фашистівських, лиш говорив, що Америка найбільше причиниться до мира, коли буде держатись осторонь европейських справ. Він поручав цілковиту ізоляцію і то не лиш мілітарну, але навіть торговельну, з тим лиш виїмком, щоб в деяких випадках Америка давала харчі цивільному населенню.

БОРОТЬБА ЗА ВАРТІСТЬ ДОЛЯРА.

ВАШИНҐТОН. — В конґресі ведеться боротьба за те, щоб не допустити до ухвали прав для президента усталювати золоту стопу доляра. Републиканські представники надіються зібрати біля себе достаточне число й демократів, щоб загородити це право для президента й повернути в той спосіб до цілковитої стабілізації доляра. Вони хочуть також обмежити маневрування стабілізаційним фондом, яке моглоб мати відемний вплив на заграничну політику, та моглоб причинитись до вплутання Америки у війну.

ДАЛЬШІ РОЗКРИТТЯ „ВОРКЕРС ЕЛАЙЕНС".

ВАШИНҐТОН. — Дальші розсліди в робітничій юнії, створеній з робітників „Доблю Пі Ей", та безробітних, званій „Воркерс Елайенс", виказали, що там майже цілий заряд творили комуністи. Головний секретар тої юнії, Герберт Бенджамін, признався, що він сам належав до комуністичної партії впродовж 18 літ. Членами комуністичної партії були також два інші члени головної екзекутиви, Арнольд Джансон і Сем Вайзмен.

СУД НАПОМИНАЄ ПІДЗЕМНІ ЗАЛІЗНИЦІ.

НЮ ЙОРК. — Окружний суд розглядав справу нюйорських підземних та надземних залізниць, компанії званої коротко „Ай Ар Ті" і рішив, що ця компанія не сміє відхилятись від тих обовязків, до яких колись зобовязалась в контракті. Вона мусить удержувати навіть ті лінії, які їй не оплачуються, а також не сміє штучні підвишки цін за перевіз.

БЕНЕШ ОРҐАНІЗУЄ ПОМІЧ ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ.

ШІКАҐО. — Бувший чехословацький президент Бенеш заявив, що він тепер працює над зорганізуванням помочі свойому краєві, в ціли його увільнення зпід німецького протекторату. Ця поміч мае обхопити всі важніщі світові краї. В тій цили він вже порозуміваеться з ріжними чужими політичними кругами, а в першу чергу з ріжними чеськими та словацькими організаціями на еміґрації.

АМЕРИКАНСЬКІ КЛОПОТИ.

ВАШИНҐТОН. — На конґресі „Дочок Американської Революції", головна предсідниця пані Роберт порушила справу відмови „Конституційної Галі" на концерт муринській співачці Ендерзон. Ця відмова у свій час викликала була обурення серед деяких осіб, включаючи жінку президента, паню Рузвелт, яка навіть з тої орґанізації через те виступила. Пані Роберт, не згадуючи імен, сказала твердо, що є давне рішення для подібних цілей не відступати Конституційної Галі, а ті, що беруться за це критикувати організацію повинні брати під увагу цілість обставин.

В той час секретар внутрішних справ, Ікес, згодився станути на чолі комітету, який пляную згаданій муринській співачці в будинку департаменту внутрішних справ уставити стінний портрет.

БОРОТЬБА ЗА БУДЖЕТ В ОЛБАНІ.

ОЛБАНІ. — В стейтовій леґіслятурі ведеться боротьба за висоту стейтового буджету. Републиканські асемблимени хочуть зменшити проект видатків Лімена на 30 мілінів долярів, та хочуть рівночасно зменшити податки на тютюн, горівку, та інші продукти.

ЛИНДБЕРГ ВЕРТАЄТЬСЯ ДОМІВ

Полковник Чарлз Линдберґ, відомий американський летун, котрий перший переліт був літаком з Америки в Европу, а котрий перебував останніми часами в Европі, вернувся недавно до Америки. Кажуть, що приїхав він подати урядові свої спостереження про стан военного летництва по ріжних державах Европи. Незадовго по його приїзді його покликано до американської армії.

85 ВІДСОТКІВ СТУДЕНТІВ ГОТОВІ ДО БОРОТЬБИ.

В голосованню над питанням „мир чи війна", переведенім під наглядом урядовців студентського часопису „Гейтвей", голосували 509 студентів албертійського університету. З тих 85 відсотків заявили себе готовими йти та боротись коли на Канаду нападе зовнішній ворог. З того числа лиш 53 студенти заявились за примусову військову службу.

ДОМИК Т. ШЕВЧЕНКА.

1846-ому році Тарас Шевченко жив у домику протоерея Житницького, в одному передмістю Києва. Тут разом з мистцем Сажіном він займав кімнату. Тепер у цьому домику наладнали музей. Там зібрані матеріяли про дитячий вік Шевченка, молодечі роки, про його побут на Україні. У кімнаті, де жив поет, виставлені його офорти, видання „Кобзаря", особисті річи, в тому сопілка поета. Тепер музей відвідує численна публика. (За „Звістіями").

230-ЛІТТЯ ПОЛТАВСЬКОГО БОЮ.

Цього року в УССР мають відсвяткувати 23-ліття полтавського бою. Центральний Історичний Музей України в Києві орґанізує з цього приводу окрему виставу. Збирають фотографії документів, старинні гравюри й картини, озброєння шведського й московського війська. Попадеться при цій нагоді — десь певне — і гетьманові Мазепі!

ХОТЯТЬ „КУПИТИ" МАЙДАН СВ. ЮРА У ЛЬВОВІ.

Підчас засідання бюджетової комісії Міської Ради у Львові інж. Гавзнер порушив справу викупна від греко-кат. Капітули майдану св. Юра.

НЕ ХОЧУТЬ РОЗУМІТИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.

Арештували інструктора „Сільського Господаря" Людомира Боднара за те, що в поїзді говорив до кондуктора по українськи. Справа виглядала так: інстр. Боднар купив на двірці білет до Чорткова, але з браку білетів урядовець видав білет до Монастирськ і на другій стороні зазначив, потверджуючи печаткою, що білет важний до Чорткова. Зараз за Білобожницею кондуктор переглядаючи білет запитав, дивлячися на білет: „доконд" і дістав відповідь з українським акцентом: до Чорткова. Ця відповідь дуже схвилювала кондуктора, який почав сердитися, що „не розуме такей мови", і знайшов ще цілу низку закидів і претенсій. На те дістав коротку відповідь: треба навчитися по українськи розуміти. Тоді кондуктор попросив залізничного стражника, щоби вилеґітимував „тего особніка", що цей зробив. Але кондуктор цим не вдоволився, бо прикликав з поїзду 3 поліціянтів, одного тайного аґента та стражників, які притримали Л. Боднара та завели його до Чорткова. В Чорткові на двірці чекала вже поліція, яка арештувала Л. Боднара та відвела до комісаріяту. Там притримали його, мотивуючи арештування тим, що „непшизвоїце заховивал сен".

„ДЕНЬ БЕЗ ЖИДІВ" НА АКАДЕМІЇ ЗАКОРДОННОЇ ТОРГОВЛІ У ЛЬВОВІ.

На першому році Академії Закордонної Торговлі у Львові при вул. Булярда ендецька молодь усунула студентів жидів зі салі, по викладі проф. Верещинського. На таблиці появився напис: „День без жидів". Напис велів усунути професор Бузевич.

„ТВОРЧІСТЬ" НА ЗАМОВЛЕННЯ.

Український поет Бажан у Києві працює тепер — як повідомляє „Комуніст" — над поемою п. н. „Делегати XVIII. конгресу" (тобто 18-го комуністичного партійного зїзду). — Поет Сосюра в Києві пише поему п. н. „XVIII-ий Зїзд". Також інші письменники Совєтської України зобовязалися написати твір на тему XVIII-го ком. Конгресу. — „Комуніст" пише, навязуючи до згаданих „творів" письменників, що „літературна творчість повинна без застережень служити комунізмові".

ПОЛІЦІЯ ЗАБРАЛА МЕТРИКИ З ПАРОХІЯЛЬНОГО УРЯДУ.

З доручення суду в Чесанові поліція збарала в парохіяльному уряді в Гориниці, пов. Любачів, 4 томи метрикальних книг. Слід пригадати, що парох Гориниця о. Степан Метелля має вже акт обвинувачення за „зрущене" 5 прізвищ у парохії Крупець коло Нароля.

ПЕРШИЙ НІМЕЦЬКИЙ КОНСУЛЬ У ЛЬВОВІ.

Львівський воєвода приняв на авдієнції першого новоіменованого консуля Німеччини у Львові д-ра Гергарда Зельоза.

КОРІНЬ ТЕРПІННЯ.

Найбільше смутку та терпіння люди зазнають через те, що мають самолюбні жадоби та забаганки і занадто привязуються до того, що мають. Коли людина надто привяже себе думками до свого маєтку, становища чи дорогих їй осіб, то зазнає дуже багато смутку та терпіння, як втратить цей маєток, становище, або кого з дорогих їй осіб.

Та чиж то неприродно, щоб тісно привязуватися до того, що маємо, що належить до нас? Так, природно. Але ми повинні завжди памятати, що багато з того, що ми забагаємо собі, — зовсім непотрібне нам, або таке, без чого можна обійтися. А крім того повинні ми мати все на увазі, що всей видимий світ, якого відчуваємо своїми змислами, безупинно міняється. Все на світі, що бачимо, починається-народжується, розвивається, стає у повнім розцвіті, немічніє-розпадається, і знов перемінюється-переоджується у щось інше. Тому нам не треба надто привязуватися до такого або такого вигляду чогось. Бо як не сьогодні, то завтра воно зміниться. стане відміним. „Все йде, все минає..." писав Шевченко.

Та є і те, що не минає, що вічне. А це те, що становить саму суть людини та цілого всесвіту. Ту суть називаємо в людини душею, а як прояву всесвіту — Богом. Безмежною Мудрістю, Сутею Всесвіту. Взагалі то духова прикмета людини та всесвіту. І хто стане свідомий своєї духової прикмети та почуття вічности, той не привязується по-нерозумному до змінливих явищ світа, а всіми силами розвиває свої духові прикмети і наближується до Бога.

НЕ ПАДАТИ ДУХОМ, ЗАКЛИКАЄ ПРЕЗИДЕНТ А. ВОЛОШИН

ЗАГРЕБ. — „Вістник Українського Товариства Просвіти у Загребі" подає, що дня 23. березня прибув до Загребу д-р Августин Волошин, президент Карпатської України. Повитала його між іншим і українська студіююча там молодь, заявляючи йому, що вона готова на поклик Батьківщини і віддає свої сили до розпорядимости уряду Карпатської України. На те була така відповідь: Працювати невпинно над справою визволення України й бути готовим до вирішальних подій. А тепер не падати духом, лише ще дужче хотіти й працювати над здійсненням наших святих Ідеалів.

ЗБІГЦІ, ЩО В ЮГОСЛАВІЇ

ЗАГРЕБ. — В Югославії перебуває ще понад 350 біженців з Карпатської України. Між ними є багато геройських Січовиків, що не змогли пробитись до Армії в карпатські верхи. Коли 200 біженців перебуває покищо в найбільшій українській кольонії в Бачці, в Керестурі. Найновіщі українські скитальці мають незломну віру в величне будуче української нації й рвуться до дальшої боротьби за Україну. Це люди чину. Так про них пишуть ті, що їх бачили і з ними розмовляли.

ПРОТИ „РІДНОЇ ШКОЛИ".

ЛЬВІВ. — Польська влада завдає щораз нові удари „Рідній Школі". Як відомо підчас Різдва не дано дозволу на коляду для „Рідної Школи". Тепер не могла „Рідна Школа" добитись дозволу на „писанку". Більша частина енерґії цеї так важної народньої установи є тепер звернена на боротьбу — з перешкодами польської влади. Українська імґрація повинна на це памятати, коли складає жертви на Рідний Край. „Рідна Школа" просить це пригадати.

ПРОТЕСТ ПРОТИ МАДЯРСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ.

ЛОНДОН. — Українське Бюро подає, що його представник передав в англійському міністерстві закордонних справ заяву-протест усіх національно-політичних організацій в Польщі проти окупації Карпатської України мадярами. Рівночасно звернулося Українське Бюро до провідників усіх англійських партій з проханням піднести ту справу перед британським урядом.

„ДОКУМЕНТИ" ПОЛЬСКОСТИ.

ПЕРЕМИЩЛЬ. — Польська Аґенція Телеграфічна розтрубіла по світі, що знайшла „історичні документи" того, що західно-українські землі, це польські землі. Ось вони: в селі Траки, перемиського повіту, знайшли „косьцельне акти" і метрики заперед 200 років, а ці документи є писані по польськи. На тім опирає польська пропаґанда те, що Галичина — це справжня Польща!

ЩО БУДЕ З ДАНЦІҐОМ?

ВАРШАВА. — Польська преса далі виписує грубими буквами, що „не дами Гданьска, ані Поморжа" і відгрожується Німеччині війною, якщоб вона хотіла забрати Данціґ. Та одночасно ведуться тайні переговори з Німеччиною, щоб прилучення Данціґу до Німеччини відложити, а зглядно зліквідувати цю справу шляхом обопільних уступок.

ТАКИ ХОЧЕ ЗАБРАТИ.

БЕРЛІН. — По обидвох боках Поморя є сконцентровані великі військові сили. З одного боку німецькі, а з другого польські. Та не думають, що прийде між Польщею і Німеччиною до справжньої війни, хоч націсти виразно говорять, що Німеччина мусить мати Данціґ і Поморя. Але на це можна ще пождати...

МАНІФЕСТУЮТЬ „ПРИЯЗНЬ"!

ЛЬВІВ. — В Ужоку, на границі між Галичиною і Карпатською Україною, відбулася, як подає польська преса, „сердечна маніфестація польсько-мадярської приязні". Обнималися, цілувалися і виголошували промови — комбатанти обидвох народів.

РУМУНІЯ І ПОЛЬЩА РАЗОМ.

ВАРШАВА. — Як хто нападе на Польщу то Румунія буде боронити її з полудня. Очевидно перед Німеччиною. І буде одна команда для обидвох: польська. Таке принаймні розголошують.

СОВЄТИ СПЕКУЛЮЮТЬ.

ЛОНДОН. — Англія далі „окружує" Німеччину і Італію. Обіцює оборону незалежности Голяндії, Швайцарії й Данії. Веде переговори з Туреччиною і докладає усіх засобів, щоб дістати Совєти. Але ті останні все ще стягаються виступити отверто проти Німеччини, бо хочуть, щоб Англія і Франція ще більше себе заанґажували.

SVOBODA ("LIBERTY")
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади нале ить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

РЯТУЙ МЕНЕ БОЖЕ, ВІД ПРИЯТЕЛІВ

Вісти з Европи про творення анти-німецького бльоку держав постійно підчеркують з одного боку бажання держав цього бльоку втягнути до нього большевицьку Росію, а з другого якісь ближче неозначені перешкоди до затвердження російського членства в цьому бльоку. Цього роду політична гра викликує в світі враження дивацтва: як це так може бути, що держави хочуть приступлення Росії, а рівночасно не хочуть?

Цікаве пояснення для цього дивного явища можна найти в замітній статті бувшого аґента й ґенерала большевицької армії В. Г. Кривіцького в відомім американським тижневику „Сатердей Івнінґ Пост". Стаття малює відношення московського диктатора Сталіна до Еспанії в час повстання ґенерала Франка. Сталін спершу заняв до мадридського уряду таке саме становище, яке заняли держави Англії й Франції, себто повної невтральности. Одначе, з часом Сталін довідався про великі резерви золота мадридського уряду, які той уряд готов був уживати на закупно амуніції. Сталін рішився змінити свою політику.

До того в його голові зродилася думка захопити повну контролю над урядом в Еспанії, керувати ним відповідно до свого інтересу, а на випадок перемоги Мадриду зробити постійний союз з Еспанією й звідти шахувати Францію й Англію.

Це була очевидно чистісінька імперіялістична авантура, авантура за поширення впливів російської імперії. Перед світом думав Сталін закрити її маскою всесвітньої революції, яку то маску цей Сталін уже давно закинув, на превелике невдоволення рядних комуністів. Тепер він мав свою російську імперіялістичну політику в Еспанії представляти комуністам по світу як відродження всесвітньої революції: мовляв, попирання мадридського уряду це було ширення комуністичної революції в Еспанії, за котрою при перемозі піде революція в інших державах західної Европи.

У цей спосіб большевицька Росія станула по стороні мадридського уряду... Вона давала йому амуніцію, очевидно за золото. Давала й летунів та інших військових людей. Одначе всім їм Сталін давав раду „держатися оподалік від артилерійського огня", себто щадити свої сили. Сталін з часом захопив у свою необмежену контролю мадридський уряд і цей на його приказ десяткував усіх, кого десяткувати казала Москва.

Як покінчилася ця політика, звісно. Росія мала золоті збори, але запиязнення з нею Мадрид програв війну. Лютий московський диктатор одначе не приняв на себе вини й відповідальности за ці наслідки: звичаєм сатрапів він зложив вину на інших: заманив в Росію московських і навіть еспанських провідників і розправився з ними по сталінськи.

Так виглядала допомога большевицької Росії для льоялістичної Еспанії. З цеї допомоги тепер тягнуть начасну лекцію всі ті, що хотіли би найти в Росії якусь союзницю. Може би вони й згодилися на союз з Росією, але памятають на кавказький звичай, котрий каже гостя щедро витати в своїй хаті, але поза хатою дозволяє його ограбити й зарізати.

ВІДОЗВА ПОЛК. А. МЕЛЬНИКА

Українська Пресова Служба розіслала таку відозву полк. Андрія Мельника, голови проводу Українських Націоналістів:

Українці! Націоналісти!

15. березня 1939 року Сойм Карпатської України проголосив її Державність!

Ледви пролунали рішення, що во віки вписалися золотими буквами в історію Соборної України, вже в границі Карпатської Української Держави вдерлися наїздні мадярські війська.

Їм негайно ставлять чоло українські націоналісти — Карпатська Січ. Почався нерівний змаг.

Трупом білим **Героїв** вкрилася рідна земля, зросилася їх святою кровю, що глибоко влилася в серця всіх українців та хоча сповнила їх болем великим, протеж дала могутнішу за біль — **віру й надію** та защепила гордість, що є в Україні борці, яким честь **нації** вища за все земське!

Нація, яка має таких синів, що майже голіруч, без належного військового вишколу, протиставилися наїзникові рідної землі, — є вічною, є безсмертною. Остаточна перемога завжди мусить бути й буде її. Перемога Соборної Української Національної Ідеї! Не радітиме наїзник українською землею, бо по віки не погасне смолоскип Ідеї Визволення, заткнений на верхах карпатських гір! Боротьба наша йде дальше проти всіх окупантів української землі! Її остаточна мета: Самостійна Соборна Українська Держава Києва, Львова, Ужгороду — Хусту й Чернівців! Тому горі чола! З великого болю родиться нове життя!

Як смерть Вождя Евгена Коновальця, так героїчна боротьба „Карпатської Січі" в один непоборний моноліт закує і зцементує наші лави, щоб ще могутніше єдиним національно-реолюційним фронтом ударити на окупантів української землі.

Все, що було можливе, було зроблене, щоб удержати Карпатсько - Українську Державу. Факт хвилевої ворожої перемоги всеж другою своєю сторінкою — жертвенною боротьбою націоналістів „Карпатської Січі", створив незмірну пошану серед народів усього світу до боротьби української нації за її Ідеал **незалежности і соборности.**

Чин Карпатської України потвердив ту правду нашої програми, що тільки власні сили, а не чужа поміч вирішать справу визволення української нації. Він доказав займий раз слушність нашої думки про те, що єдино **сила,** а ніякі міжнародні оманливі гасла, хоч би про самовизначення, має значіння в світі. Він показав, що є слушною наша теза, що зовнішньо-політичні українські концепції мусять бути власнопідметні, окремі, а тільки посередньо звязані таким чи іншим укладом міжнародніх сил, які тільки в означених точках можуть сходитися з нашою концепцією.

Українці! Націоналісти!

Перед нами затяжна боротьба! Станьте на висоті завдання, покажіть себе гідними впавших братів! Скріпіть ще могутніше нашу боротьбу й як сказав великий Мазепа: Всі в один гуж, в один такт, щоб було одно стадо й один пастир! Остаточна перемога наша! Всі під пропори Українського Націоналізму!

Вислови признання і вдячности Твоєї, Український Народе, для Борців Карпатської України — від Організації Українських Націоналістів, виразника Твоєї волі!

Слава Героям Карпатської України!

Хай живе Самостійна Соборна Українська Держава!

Горі чола! Слава Україні!

Андрій Мельник, в. р.,
Голова Проводу Українських Націоналістів.

ГОСТІ З ХУСТУ

(З мого римського щоденника).

Першим приїхав до Риму о. Булик, бувший ігумен Ужгородського, а потім Хустського монастиря оо. Василіян. Кілька днів пізніше приїхали преосвящений Діонізій та його секретар о. Ст. Решетило, очевидці траґічних подій Карпатської України. Чи треба згадувати, з якою жадобою ловили ми кожне слово, важили кожний мимовільний вислів людей, що звикли до великої внутрішньої дисципліни і намагаються служити свойому народові в світлі тих універсальних ідеалів любови і всепрощення, що їх наказує християнська церква. Вони не знаходили слів захоплення і подиву до героїзму Січовиків, що, майже беззбройні, боронили так мужньо честь і славу Карпатської України. Преосвященний Нярадій був в Карпатській Україні делеґатом Апостольської Столиці й мав при собі дипльоматичний пас Ватиканської Держави. І з тим більшою цікавістю прислухувалися ми до його оповідань про те, як „лицарські" вояки католицької Угорщини, що минулого року влаштовувала в Будапешті евхаристичний конґрес, поводилися з Апостольським делеґатом...

Мадярське військо, — оповідали мені хустські гості, — увійшли до Хусту 16. березня, в четвер, в 4 годині пополудні. Цей і наступний день преосвященного Нярадія залишено в спокої, але з вікон епископського будинку було видно, як мадярські вояки мордували захоплених Січовиків, примушуючи їх тримати звязані руки догори та немилосердно їх бючи. Коли хто з них млів від муки, його відливали холодною водою, щоб потім розпочинати наново мордування...

В суботу преосвященного Нярадія покликали до хати президента о. Волошина, щоб він був за свідка при тому трусі, що там переводили якийсь мадярський майор з аґентами поліції. Пополудні цього самого дня, в 2 годині прийшов до резиденції Апостольського делеґата старшина військової жандармерії з двома вояками, що мали баґнети на рушницях, і повідомв преосвященного Нярадія, що йому забороняється виходити з хати і з будьким розмовляти. Інакше кажучи, Апостольського делеґата інтерновано. Всі його протести залишилися голосом, відзиваючогося в пустині. Апостольському делеґатові заборонили бачитися навіть із власним секретарем, навіть із служницею. Вояк із настромленим на рушницю баґнетом, залишався день і ніч у кімнаті і, ходячи взад і вперед та ґрюкаючи важкими чоботами, не давав можливости спати.

В неділю, 19. березня преосвященному Нярадієві відмовлено в його бажанні піти до церкви відправити Службу Божу. Та в десятій годині цього дня йому дозволено побачитися з своїм секретарем, в приявності, розуміється, вартового з наїженим баґнетом.

Даремно Апостольський делеґат домагався від військової влади пояснень щодо його інтернування; даремно домагався якогось листовного наказу в цій справі. Військові власті відповідали відмовно, та запевняли преосвященного, що вони... ні в чім не перешкоджають його юрисдикції! Увечорі Преосвященний Нярадій знову домагався, щоб йому дано можливість відправити вечірню в церкві, що віддалена від помешкання епископа яких 50 метрів. Марні заходи!...

Такий стан річей (з озброєним вояком напоготові і найсуворішою забороною бачитися і розмовляти з найближчими людьми) продовжувався аж до середи 22. березня.

Цього дня прийшов до Апостольського делеґата жандармський капітан із заявою, що мадярський міністер віроісповідань п. Гомант Баліянт бажає побачитися з Владикою і вимагає від нього, щоб він негайно, під поліційною ескортою, виїхав до Будапешту. Але цю заяву не потверджено жадним документом (жандармський капітан уважав, що таке потвердження „зайва дрібниця)", і тому преосвящений Нярадій рішуче відмовився прийняти таке дивне „запрошення", зазначуючи одночасно, що в усякому разі, навіть колиб було листовне запрошення, то він попереджає, що не виїде нікуди без свойого секретаря, та без попереднього залагодження всіх тих справ, що звязані з його місією як Апостольського делеґата. Капітан відповів, що ці бажання Владики він перекаже до Будапешту, але одночасно загрозив, що колиб преосвященний Нярадій наважився не приняти — „запрошення", то його силою повезуть до Будапешту.

Пополудні цей самий капітан знову прийшов (в годині 5) і приніс телеґраму нібито від міністра віроісповідань, що нібито „дозволяв" Владиці приїхати до Будапешту разом із секретарем та покінчити свої найбільш конечні справи. Дозволялося йому в тій телеґрамі також вже і Службу Божу відправляти.

Другого дня, в четвер, Владика все залишався під дуже суворим доглядом. В пятницю в 8 годині рано приїхало жандармське авто і повезло Апостольського делеґата, як якого злодія, в супроводі кількох жандармів, з Хусту до Будапешту. В попередніх переговорах було усталено, що мали везти з Хусту тільки до залізниці, але замісць того, не вважаючи на протести Владики, повезли його автом аж до самого Будапешту, куди приїхали пів до девятої ввечір. Та коли Владика удався до міністерства віроісповідань, йому дано відповідь, що міністер його зовсім не кликав і не має з ним про що говорити. Тоді Апостольський делеґат вдався до Ватиканської Нунціятури, де його разом із секретарем приняв дуже сердечно папський нунцій Анджельо Ротта, який негайно заінтервенював в міністерстві. Другого дня в субуту вранці, до нунціятури, де спинився Апостольський делеґат, приїхало міністерське авто з урядовцем, що від імені міністра мав перепросити преосвященного Нярядія та просити його на розмову. Підчас розмови міністер, певна річ, змивав з себе всіляку вину за порушення чести й гідности Апостольського делеґата, але не дав запоруки, що люди, які ту честь порушили, будуть покарані...

Преосвященний Нярадій, що мав високу честь бути Апостольським делеґатом і користуватися правом недоторканости, що, крім його епископського стану, дає йому його дипльоматичний ватиканський пас, — мав в очах мадярів одну велику — непростиму — хибу, що він дуже любив карпатоукраїнський нарід, який нараз так стихійно потягнувся до світла національного самовідродження... і, що не вважаючи на своє мадярськеймення (накинене його родині мадярами ще за старої Австро-Угорщини, що в той спосіб змадяризували чимало українських родин, затримав у грудях українське серце... Та цікаво, що на те скаже новий Папа!

Евген Онацький, Рим.

ВІДВІДИНИ ПОЛЬСЬКОГО МІНІСТРА

(Укбюро) **Лондон, 5. квітня.** У звязку з приїздом до Лондону польського міністра справ закордонних полк. Бека, дня 3. кітня, анґлійська преса дуже широко розписалася про східньо-европейські справи. У звязку з ними українське питання прибрало особлившої ваги. Його згадувано не тільки в пресі, але і в дебатах в парляменті, та оскільки можна вірити поголоскам, також в офіційних розмовах з польськими представниками.

З хвилею проголошення ґарантії польської незалежности британським урядом зросло також в Анґлії зацікавлення внутрішнім положенням в Польщі.

Різку зміну анґлійнької закордонної політики, особливо у відношенні до Німеччини спричинили останні події в Чехо-Словаччині, зглядно окупація Чехії та Моравії Німеччиною. Британський уряд дістав повну піддержку не тільки урядових партій, але й всьої опозиції. Натомісць деяка частина преси поставилася до кроку уряду з резервою. Відноситься це головно до концерну лорда Біввербрука.

„Маємо нові зобовязання — пише **Сандей Експрес** з дня 2. квітня — чи хочемо, чи ні, будемо машерувати в обороні границь Польщі, як який ворог переступить через них ногою, так ми приобіцяли. Це дуже важне зобовязання! Границі Польщі обнімають 3,500 миль! Отже, коли ми вже до того дійшли, що треба буде за Польщу життя віддавати, то принайменше постараймося дещо більше провідати про цей край".

„Польща має біля трицять-пять мільонів населення. До того числа треба з кожним роком додати нових пятьсот тисяч, бо населення Польщі здорове й плодовите. Але десять мільонів з того населення, себто близько одна третина, це зовсім не є поляки, ані не говорять по польськи..."

Обговорюючи дальше внутрішнє положення Польщі, автор статті присвячує чимало місця й українцям, які „ведуть завзяту пропаґанду за відірвання від Польщі та за створення великої, незалежної Української Держави. Українці в Польщі не є комуністами — пише далі автор статті — але вони бажають злуки з тими двацять мільонами українців, що обробляють землю за сусідньою межою, в Совєтах..."

Стаття кінчиться натяком на слова маршала Фоша. „Поляки не бояться війни. Вони завдячують своє існування, як незалежної нації, останній війні. Може це й причина, чому Фош висказався, що границі Польщі напевно спричинять другу війну. І коли ми вже зобовязалися обороняти тих границь, то молім Господа, щоби Фош помилявся..."

Ріжниця.

Два визначні артисти сиділи за столом і розмовляли на тему мови, яка вона неточна.

— Возьмімо, наприклад, такі загально поширені слова як „багато" і „мало". Чи можна подати дефініцію, яка ріжниця між ними?

— Чому ні? Возьмімо цеглу. — Якто цеглу? — Коли хочеш одною цеглою збудувати дім то це мало, коли одна впаде тобі на голову, то це багато.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина друга.

(57)

Тоді опальні і ті, що до них пристали, побачивши, що не дорівняють їм силою, втекли лісами в українські міста і пристали до нас. Тепер сидять в землянках і з того живемо, що кого на дорозі ограбимо, або на двір опричний нападемо. Перше були мало що не голі і босі, а тепер і одіті, і ситі і на конях.

— Ну, не завсіди ситі, — сказав Окул. — Буває і так, що голодна ватага допоминається в нас атаманів харчу: „корми людей, кажуть, а то тебе зїмо". Не великий рух був у Литві задля війни. А ось тепер коли цар помирився з Литвою, то й зачали торговельні людоньки їздити.

— Та й тепер вижидаємо двох — сказав Урман. — Оноді купець під вогнем сказав: буде їхати з Києва купець, а з ним монах. Ось ми їх і ждемо.

— То ви і монахів не пропускаете? — спитав Кудеяр.

— Монахів? — сказав Окул — когож нам і подушити як не монахів. У кого ґроші, у кого всяке добро, як не у них!

— Ось, — сказав Урман — тебе і не доторкнуться, бо ти вертаєш з полону.

— У тебе — сказав. Окул — коні майже ніг не чують від ханських дарунків. Колиб ти не був полонником, то би й не переїхав. У нас така постанова від давна водиться: полонника, що вертає з полону, не годиться нападати, хоч би він цілий віз золота мав, бо він божий чоловік. Коли полонника убити або ограбити, то не буде нам самим щастя — так старі люди говорять. А монахів... — Що вони? Коли би монах або піп в ризах ішов, з образом — то інша справа.

— Погоди, — сказав Урман — Бог знає, що ще буде, може і сам Кудеяр поруч нас стане.

— Ніколи з вами не стану — відрік Кудеяр.

— А може, на нас пійде, коли цар прикаже? — поспитав Окул.

— І на вас не пійду і царю служити не буду. Возьму жінку і пійду в свою землю.

— Даєш слово, що на нас не пійдеш? — поспитав Окул.

— Даю слово, що не пійду, тому, що не буду служити цареві — відрік Кудеяр.

— А ти думаєш, що тебе з жінкою так і пустять безперепони? Коли треба буде втікати, приходи до нас. Ми тебе проведемо до границі.

— Сам перейду, — сказав Кудеяр — а ви чому не перейдете у Литву?

— Боїмося, — відповів Окул — цар напише у Литву, що ми розбишаки, і нас видадуть як злочинців.

В тій хвилі почувся тупіт коней.

— Приїхали, — крикнув Окул — наша добич приїхала.

В хату ввійшло троє людей. Один низенький, горбатий, був одітий по монашому. Кінці клобука, підвязані під бороду, закривали черти його лиця. Другий був високого росту, з остро-кінчатою головою, довгим носом і вибалушеними очима. Третій був слуга. Господар, розпорядивши щодо коней, сів на лавку і знявши мішок, положив побіч себе, розглядаючись трівожно Господиня запросила подорожніх перекуситй та поставила перед ними миску пісної страви і ячмінну кашу, бо була пятниця. Купець добув з мішка горівки, випив враз з монахом, і набравши відваги, зачав розмову з присутніми.

— Звідки їдете? — спитав купець.

— Ми чужосторонні, сказав Урман — з цісарської землі їдемо в Москву за торговими справами.

— Чей не перший раз у нас, — спитав купець — коли по нашому знаєте говорити?

(Далі буде).

ПРОТОКОЛ З РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ

ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКЕ ВІДБУЛОСЯ У ДНЯХ ВІД 13. ДО 16. БЕРЕЗНЯ 1939 РОКУ В ГОТЕЛІ ЛЯ САЛ У ШІКАҐО, ІЛЛ.

(2)

Ці 952 суспендовані, а не приняті наново члени, були такі: 235 членів оставили орґанізацію, коли по році переходу з Молодечого Департаменту до старших, скінчилася їх однорічна безплатна вкладка. 194 члени мають іще резерву на своїх грамотах, а решта, це члени, які були приняті до орґанізації впродовж останніх кількох років.

Треба тут ствердити, що справа суспензи членів представлялася в 1938 році ще гірше, як це було в 1937 році. Бо в 1938 році суспендовано коло 400 членів більше як у попередньому році. Тому ця справа суспензи членів являється тепер для нашої орґанізації одною з найважніших проблем, на розвязку якої нам треба звернути надзвичайно пильну увагу. Бо коли мова про нашу орґанізаційну працю в 1938 році, то можна сказати, що вона видала досить гарні успіхи. Одинока відемна сторінка цеї праці, це якраз завелика суспенза членів. Ми беремо це під увагу, що суспенза членів мусить бути, та що її не можна цілком усунути. Але певним є, що її можна зменшити, й то навіть значно зменшити, якщо ми докладалиб у тому напрямі більше праці і більше старань. Бо звичайно так буває, що ці відділи, які не приєднують нових членів, подають нераз до суспензи більше членів, які ті, що працюють над орґанізуванням членів. Бо де нема праці над розбудовою відділу, там її не видно ані при орґанізуванні нових членів, ані при задержанні тих, що вже є в орґанізації. Тому нам треба на кожних зборах, і взагалі при кожній нагоді підносити цю справу, писати про неї і говорити та представляти так довго, аж доки ми не виробимо серед членства й відділових урядників відповідного розуміння ваги цеї справи.

Досі ми потрапили защіпити вже серед членства принаймні в малім степені вагу нового бизнесу, потребу приєднування нових членів. Тепер потрібно, щоб принаймні в такому самому степені було вироблене в нас розуміння ваги збереження старого бизнесу, розуміння, що праця над вдержанням члена при орґанізації є таксамо важною, як і праця над приєднуванням нових членів. Бо щоб орґанізація могла якслід розвиватись, то одна й друга праця повинна іти в парі.

Рух членів Молодечого Департаменту за 1938 рік.

З початком січня 1938 року було всіх дітей		8,039
У 1938 році:	принято нових	1,494
	принято наново	311
	принято з переступними листами	94
	принято з інших кляс	25
	Разом	9,963
У 1938 році:	суспендовано	783
	відійшли з переступними листами	107
	відійшли до повнолітніх членів	715
	відійшли до інших кляс	22
	відійшли на безплатне продовження	12
	відійшли на виплачене обезпечення	4
	відійшли зо зворотом у готівці	48
	померли	12
	Разом	1,703
Коли віддімемо 1,703 від 9,963, дістанемо загальне число дітей з кінцем грудня 1938 року		8,260

Діти були обезпечені в таких клясах:

У клясі І. Молодечого Департаменту	5,650
У клясі ІІ. Молодечого Департаменту	1,753
У клясі ІІІ. Молодечого Департаменту	857
Разом	8,260

Повища табеля виказує, що в 1938 році принято нових дітей 1,494. Отже в тому числі є 128 дітей, які перебрано зо Згоди Братств при злуці цієї орґанізації з У. Н. Союзом, а 1,366 дітей були зорґанізовані як нові члени. Хотяй впродовж 1938 року принято всіх дітей разом 1,494, то одначе загальне число членів Молодечого Департаменту збільшилося дуже мало. Бо коли порівнати загальне число членів з кінця грудня 1937 року, яке виносило 8,039, з числом членів з кінця грудня 1938 року, яке знова виносило 8,260, то з того порівнання бачимо, що Молодечий Департамент зріс тільки на 221 членів. Що зріст був такий незначний, то на це зложились дві причині. Одна, це перехід 715 дітей з Молодечого Департаменту до старших, а друга, це суспенза 783 дітей, з яких було принятих наново тільки 311. І знова тут можна завважити те, що при повнолітніх членах, а саме, що впродовж 1938 року було суспендованих дітей більше, як у 1937 році. Щоб зарадити цьому лихові, то треба нам усім головним урядникам слідкувати пильно по своїх округах за рухом членів, і на кожну відемну й слабу сторінку цього руху відповідно протидіятати.

Загальний рух повнолітніх членів і дітей за 1938 рік.

Загальне число всіх повнолітніх членів і дітей збільшилося у 1938 році на 1,887, бо з кінцем 1937 року було всіх обезпечених у Союзі 30,816, а знова з кінцем 1938 року 32,703. Та крім тих 32,703 повноправних членів, У. Н. Союз має іще таких членів, які є на безплатному продовженні, або на виплаченому обезпеченні. Число тих членів виносить 939. Всі члени були обезпечені на загальну суму $23,466.438.70.

Орґанізування нових членів.

Хотяй в 1938 році приєднано до У. Н. Союзу більше членів, як у котрімнебудь році за час останніх 10 років, то все таки, коли переглянути імена орґанізаторів, урядників і членів, ми переконаємося, що праця орґанізування нових членів полягала на одиницях. Значить, загал урядників і членів не брав участи в тій праці, а тільки поодинокі урядники й члени невеликого числа відділів.

І коли в У. Н. Союзі є тепер якісь недомагання, коли У. Н. Союз не розвивається з таким розмахом і з такою силою, для якої він має добру підставу і всі можливі дані, то діється це тільки тому, що маємо замало працівників, що ввесь тягар праці спочиває на малому числі урядників і членів.

А якраз тепер є найменше причин на такий стан справи. Тепер є власне багато причин на те, щоб праця орґанізаційна була поширена на якнайбільше число урядників і членів. Бо впродовж останніх двох років усунено майже всі ті перешкоди, які, на думку урядників і членів, утруднювали приєднування нових членів. Уділювання дивиденди вже по двох роках членства, звільнення родженої тут молоді від оплати за „Свободу", фінансова поміч при творенні відділів молоді, та спортових дружин молоді, а також поміч всякій зорґанізованій активності Союзової молоді, знижка відсотків від позичок на членських грамотах, отсе ті привілеї, з яких користають тепер члени, а яких ми колись домагались, бо вважали їх конечними для уможливлення і улекшення праці в орґанізуванні нових членів, а зокрема молоді до У. Н. Союзу.

Отже У. Н. Союз старається задовольнити всі членські вимоги надаванням все нових привілеїв. А нам тільки потрібно ці привілеї відповідно використати для пропаґанди за приєднування нових членів. Нам тільки потрібно більше охоти й почуття обовязку, а успіх буде запевнений. Що успіх можна осягнути, то на це ми маємо чимало прикладів з орґанізаційної праці в поодиноких місцевостях. Бо були такі місцевості, з яких колись було трудно дочекатись і одної членської аплікації від відділу чи відділів. На запит, чому тих аплікацій нема, ми діставали завжди одну й ту саму відповідь, що, мовляв, трудно зорґанізувати нового члена. Та показалось, що коли якийсь урядник відділу взявся серіозно до орґанізаційної праці, то потрапив дістати не одного члена, але десятки членів у тій самій місцевості й в тім самім відділі. Це тільки показує, що де є праця, там мусить бути й успіх. Це значить, що де є праця, там нема місця на невдачу.

Понижче подаю числа відділів і число приєднаних ними нових членів. У цьому списі відділів ми знайдемо такі відділи, які приєднали більше число нових членів. Знайдемо й такі відділи, які приєднали по кілька членів, або тільки по одному. Та є 121 таких відділів, яких не можна знайти в цьому списі. Значить, вони не потрапили зорґанізувати впродовж цілого року навіть по одному членові. Це є головно ті відділи, які майже постійно не виказують ніякої праці. Бо приєднати бодай одного члена за цілий рік, це вже невелика й нетрудна робота. Навіть серед найтяжчих обставин можна дістати члена, якби тільки в нас не було місця на байдужність, якби тільки ми заступили її бодай крихіткою охоти до праці.

Відділи й їх праця у 1938 році.

Відділ 204 приєднав 190 членів; від. 291 — 141 членів; від. 175 — 77 членів; від 94 — 72 члени; від. 239 — 66 членів; від. 361 — 64 члени; від. 20 і 183 — по 57 членів; від. 102 — 48 членів; від. 393 — 46 членів; від. 238 — 45 членів; від. 292 — 44 члени; від. 251 — 43 члени; від. 7, 167, 230 і 389 по 38 членів; від. 164, 280 і 334 по 35 членів; від. 274 — 34 члени; від. 277 — 33 члени; від. 71. 76 і 221 по 28 членів; від. 223 — 26 членів; від. 380 — 24 члени; від. 243, 254, 348 і 356 по 22 члени; від. 125, 147 і 200 по 21 членів; від. 63, 350 і 390 по 20 членів; від. 176 — 19 членів; від. 364, 379 і 391 по 17 членів; від. 22, 48, 203, 219 і 375 по 16 членів; від. 123, 343 і 395 по 15 членів; від. 112, 130, 142, 146, 150, 262, 295, 302, 415 і 417 по 14 членів; від. 128, 144, 155, 252, 264, 310, 338, 387 і 416 по 13 членів; від. 1, 53, 59, 271 і 358 по 12 членів; від. 5, 11, 29, 186, 261, 359, 369 і 397 по 11 членів; від. 42, 65, 83, 121, 180, 191, 217, 253, 347, 353, 371 і 394 по 10 членів; від. 70, 106, 157, 260, 282, 305, 374, 398 і 399 по 9 членів; від. 85, 86, 100, 138, 156, 247, 259, 281, 300, 321, 324, 330, 370 і 406 по 8 членів; від. 15, 30, 34, 57, 64, 67, 210, 304, 312, 319, 325, 333, 388 і 414 по 7 членів; від. 9, 45, 109, 140, 143, 163, 185, 213, 218, 235, 276, 293, 331 і 367 по 6 членів; від. 49, 84, 118, 170, 178, 192, 206, 233, 234, 237, 266, 267, 270, 272, 286, 341, 365, 376, 403 і 418 по 5 членів; від. 39, 54, 73, 104, 110, 124, 141, 154, 173, 182, 222, 268, 299, 344, 346 і 385 по 4 члени; від. 2, 8, 28, 33, 36, 77, 96, 98, 99, 119, 126, 127, 132, 133, 136, 139, 151, 165, 168, 194, 273, 284, 298, 301, 320, 336, 396 і 402 по 3 члени; від. 10, 16, 19, 23, 24, 25, 56, 60, 87, 105, 116, 135, 149, 161, 171, 193, 195, 205, 236, 245, 283, 284,

Друга частина відноситься до виплат на інвестиції, обниження вартости реальностей, видатки на реальностях і виплати з адміністраційного фонду, які подаю в подрібних позиціях:

	Mortuary Fund	Disability Fund	Miscellaneous Trust Funds (Nat'l, Orph's, Concord	Juvenile Fund	Expense Fund	Totals
Amounts brought forward	**$4,461,705.25**	**100,840.62**	**288,950.42**	**473,852.17**	**537,896.52**	**5,863,244.98**
Disbursements from January 1, 1938 to December 31, 1938.						
Death claims	187,902.47			3,202.00		191,104.47
Permanent disability claims		21,516.00				21,516.00
Surrender Values	34,274.71			1,316.07		35,590.78
Dividents to members	46,155.11			741.50		46,896.61
Orphans Fund			21,684.00			21,684.00
National Fund			5,181.61			5,181.61
Transfer of equities to Adult Dept.				6,660.00		6,660.00
Total benefits paid	268,332.29	21,516.00	26,865.61	11,919.57		328.633.47
Commissions and fees on payment by members				15.12	19,333.41	19,348.53
Compensation of managers and agents not paid by commission for services in obtaining new benefit protection				3,179.25	9,985.00	13,164.25
Field supervision and traveling expenses					2,973.43	2,973.43
Grants to New Branches					125.00	125.00
Medical examiners' fees $200.00, Inspection of risk $3,666.00				4.00	3,862.00	3,866.00
Salaries of home office employees, No. 10				4,233.59	3,729.05	7,962.64
Salaries and all other compensation of officers, trustees and committees					9,900.00	9,900.00
Traveling and other expenses of officers, trustees and committees					6,488.82	6,488.82
Insurance Department fees					515.50	515.50
Rent including $6,000.00 for society's occupancy of its own building					6,000.00	6,000.00
General office maintenance and expense				16.29	2,169.85	2,186.14
Advertising, printing and stationery				877.79	6,050.15	6,927.94
Postage, express, telegraph and telephone				300.00	4,300.22	4,600.22
Lodge supplies				254.57	871.91	1,126.48
Official publication				5,700.00	43,140.00	48,840.00
Expense of Supreme Lodge meeting					3,798,47	3,798.47
Legal expense in litigating claims					60.00	60.00
Other legal expenses	209.83				496.16	705.99
Furniture and fixtures					127.11	127.11
Taxes, repairs and other expenses on real estate	94,497.57	488.14	5,272.14	4,861.69		105,119.54
Actuarial and investment service expense				175.00	4,425.18	4,600.18
Bonds of Supreme Officers					506.25	506.25
Robbery Insurance and Rent of Safe Vault					111.00	111.00
Federal and State taxes on wages paid				163.59	528.17	691.76
Concord Fund			764.63			764.63
Maintenance of Printing Plant					987.05	987.05
Gross loss on sale or maturity of ledger assets, viz:						
(a) Real Estate	439.58					439.58
(b) Bonds	3,639.13			4.80		3,643.93
Gross decrease, by adjustment, in book value of ledger essets, viz:						
(a) Real Estate	16,461.14		247.50	100.00		16,808.64
(b) F. H. A. Mortgages over par	1,809.94					1,809.94
(c) Printing Plant and Book Inventory					2,031.51	2,031.51
Total Disbursements	**$ 385,389.48**	**$22,004.14**	**$ 33,149.88**	**$ 31,805.26**	**$132,515.24**	**$ 604,864.00**
Balance before transfer	**$4,076,315.77**	**$78,836.48**	**$255,800.54**	**$442.046.91**	**$405,391.28**	**$5,258.380.98**
Increase by transfers					19,866.04	
Decreased by transfers	386.25		19,479.79			
Balance	**$4,075,929.52**	**$78,836.48**	**$236,320.75**	**$442,046.91**	**$425,247.32**	**$5,258,380.98**

SUMMARY OF TRANSFERS

Date of transfer	From the	To the	Amount
April 30, 1938	Orphans Fund	Administration Fund	$19,479.79—Section 47 of By-Laws
Dec. 31, 1938	Mortuary Fund	Contingent Fund	386.25—Section 47 of By-Laws

Виплати адміністраційного фонду старших членів і молодечого департаменту за 1938 рік.

Українська Пресова і Книжкова Сп. за орган і тижневик	$48,840.00
Нагороди секретарям	19,348.53
Нагороди за нових членів	12,363.00
Платня головного уряду	9,900.00
Платня помічних сил	7,962.64
Друки і праці в друкарні при злагодженню виказів іт.п.	6,752.94
Кошти подорожей і репрезентації, гол. урядників	6,488.82
Чинш за офіси У. Н. Союзу у власнім домі	6,000.00
Почта	4,007.49
Кошти річного засідання головного уряду	3,798.47
Актуар за оцінку грамот і інші праці	3,670.18
Лікарі за нових членів	3,666.00
Спортова акція	2,973.43
Мальовання і направи власного дому	2,054.00
Обниження вартости машин (DEPRECIATION 10%)	1,330.34
Відзнаки, книжечки і інші прибори для членів	1,126.48
Прибори для друкарні	932.76
Податок, вода, світло і опал на реальностях	902.23
Нагорода предсідникам і касієрам	801.25
Кошти правні при інвестиціях	730.00
Обниження вартости книгарні (DEPRECIATION 10%)	701.17
Телефон і телеграми	592.73
Асекураційні департаменти стейтів за лайсенси і звіти	515.50
Бонди головного уряду	506.25
Справи правні	496.16
Стейтовий податок за робітників (UNEMPLOYMENT INSURANCE)	482.29
Дивіденда членам (мол. деп.)	296.60
Федеральний податок за робітників (SOCIAL SECURITY)	209.47
Головний лікар	200.00
Злагодження статистики стану членів для оцінки грамот	200.00
Оголошення і друки	175.00
Прибори для канцелярії У. Н. Союзу	127.11
Нагороди молодечим відділам	125.00
Друки, оправа книг і т. п.	110.14
Кошти правні при виплаті посмертних азпомог	60.00
Обезпечення від грабунку	56.00
Чинш банкової скритки на вартісні папери	55.00
Винайм і направи рахункових машин	54.29
Обезпечення робітників від нещасних випадків (COMPENSATION)	22.00
Разом	$148,633.27

Виплати народного фонду в 1938 році.

Поміч Карпатській Україні	$1,500.00
Обеднання на видавництва	850.00
Стипендії для української молоді в Америці	1,150.00
Визвольна боротьба	500.00
Рідна Школа	250.00
Сиротинець у Філядельфії, Па.	150.00
Українська вища школа в Стемфорді, Конн.	150.00
Поміч Лемківщині	150.00
Інваліди	100.00
Просвіта	100.00
Політичні вязні	100.00
Потерпілим від повені	56.61
На видавництво берестейського договору	50.00
Музей визвольної боротьби в Празі	50.00
Національний музей у Львові	50.00
Поміч сиротам у Львові	50.00
Українська школа в Шікаго	25.00
Разом	$5,181.61

Разом розхід за 1938 рік був на $604,864.00, а загальний маеток організації виносив $5,258,380.98.

(Дальше буде).

287, 296, 311, 323, 342, 363, 372, 383, 400 і 410 по 2 члени; від. 12, 17, 21, 35, 37, 43, 50, 51, 52, 61, 75, 79, 80, 82, 88, 90, 92, 97, 101, 111, 117, 120, 122, 129, 137, 148, 158, 162, 184, 188, 196, 198, 202, 208, 211, 225, 226, 232, 241, 246, 255, 265, 289, 294, 306, 316, 317, 318, 322, 329, 332, 339, 351, 357, 404 і 407 по 1 членові.

Рух щодо числа відділів.

З початком 1938 року було всіх відділів 390. Упродовж 1938 року зорганізовано отсі нові відділи: Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 128 в Кліфтон Гайтс, Па.; Бр. Пр. Тройці, від. 261 в Юнґставн, О.; Тов. Прут, від. 356 в Річмонд, Міш.; Бр. Св. Юрія, від. 380 в Бейон, Н. Дж.; Тов. Любов, від. 387 в Вілімантік, Конн.; Тов. Запороже, від. 389 в Єйл, Міш.; Тов. Українська Ліга, від. 391 в Ен Арбор, Міш.; Тов. ім. Миколи Міхновського, від. 393 в Шікаґо, Ілл.; Тов. Волинь, від. 394 в Ленсінґ, Міш.; Тов. Тризуб, від. 395 в Арнолд, Па.; Дівоче Тов. від. 397 в Ню Йорку, Н. Й.; Тов. ім. Евгена Коновальця, від. 398 в Шікаґо, Ілл.; Тов. Запорозька Січ, від. 399 в Нюарку, Н. Дж.; від. 402 в Дурея, Па. (Згода Братств); від. 403, 404, 406, 407, 410 в Олифанті, Па. (Згода Братств); від. 405 в Діксон Сіти, Па. (Згода Братств); від. 408 в Скрентон, Па. (Згода Братств); від. 409 в Донмор, Па. (Згода Братств); від. 411 в Олд Фордж, Па. (Згода Братств); від. 412 в Глен Лайон, Па. (Згода Братств); від. 413 в Вілкс Бери, Па. (Згода Братств); від. 414 в Ню Гейвен, Конн.; Тов. Молода Україна, від. 415 в Шікаґо, Ілл.; Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 416 в Фол Рівер, Масс.; Тов. ім. Федора Корятовича, від. 417 в Ню Йорку, Н. Й.; від. 418 в Нентікок, Па.

Відділ 128 злучився з відділом 338, створивши один відділ, ч. 338 в Монесен, Па. Упродовж року розвязано відділ 261 з причини недостаточного числа членів. Отже маючи на увазі ті всі зміни, з кінцем 1938 року було всіх відділів в У. Н. Союзі 418.

Злука Згоди Братств з У. Н. Союзом.

Український запомоговий рух в Америці має уже за собою майже 50 літну історію. Пів століття минає від того часу, коли тут на американській землі українська іміграція почала основувати перші братства. Та ці перші братства не мали з початку ясної думки, не мали виробленого ясного пляну щодо того, на яких основах розбудувати цей запомоговий рух серед нашої іміграції. Але такий стан не тревав довго. Знайшлися одиниці, знайшлися люди з піонірським хистом, з ясним світоглядом, що вміли глядіти вперед і творити пляни набудуче. Ці одиниці передбачали, що ідея запомогового руху може стати тут на іміграції основою і підвалиною для розвою нашого життя на всіх його ділянках, що цією ідеєю можна буде обеднати наш широкий загал до праці для розбудови українського життя тут на іміграції, і для матеріяльної та моральної помочі Рідному Краєві.

І маючи це на увазі, вони 45 років тому взялися до будови, до творення одної, великої та спільної запомогової організації, Українського Народного Союзу. І до цеї спільної запомогової організації почали горнутись тисячі нашої іміграції. Вони відразу зрозуміли, що велику зорганізовану силу ми можемо створити тільки в одній, великій організації. Так розумів цю справу загал, та не одиниці, які ставили власні чи партійні інтереси понад загальне добро. І ці одиниці довели до того, що зчасом з У. Н. Союзу витворилося іще чотири окремих українських запомогових організацій. У такий спосіб роздроблено й ослаблено організовані сили української іміграції.

Цей факт належить уже до далекого минулого. А коли я про нього згадую, то роблю це тому, бо він повинен нас навчити, як ми тепер повинні поступати. Бо якраз справа злуки запомогових організацій в одну велику й спільну запомогову організацію, стала тепер актуальною. Уже від кількох літ є вона темою нарад членів, урядників і делегатів на ріжних сходинах, зборах та конвенціях. Її обговорюється також і на сторінках часописей, а навіть на окремих нарадах між представниками поодиноких організацій. Та покищо дійсні результати ще не значні, хоч вправді початок у тому напрямі вже зроблено. Цей початок зробила організація Згода Братств з Олифанту, яка злучилась з У. Н. Союзом упродовж 1938 року.

Коли я сказав тут декілька слів більше про цю справу злуки, то роблю це не без причини. А ця причина є дуже важна. В теперішніх часах, де ми не маємо вже резерви зо старої іміграції, яку ми моглиб організувати, де наша організаційна праця мусить обняти молодь, роджене тут покоління; У теперішних часах, де нам треба стрічатись з чимраз то більшою конкуренцією асекураційних компаній, а тепер навіть уже банків, які поширяють свої бизнеса і на життеве обезпечення — у таких часах, і серед таких обставин українські запомогові організації зможуть існувати тільки тоді, коли возьмуться до дальшої розбудови запомогового руху одним, спільним і обеднаним фронтом. І чимскорше провідники поодиноких запомогових організацій здадуть собі справу з такого стану річей, тим певнішим буде дальше існування наших організацій, тим певнішою буде ця основа, на якій ми зможемо розбудувати наш запомоговий рух набудуче. Коли мова про членство поодиноких запомогових організацій, то можна з певністю ствердити, що воно є в цілості за злуку. Тепер треба тільки побажатиб, щоб провідники поодиноких організацій глядiли на вагу злуки так, як глядить членство, а тоді напевно прийшло би до злуки всіх запомогових організацій в одну, велику, українську, запомогову організацію.

Як уже було проголошено в протоколах головного екзекутивного комітету У. Н. Союзу; то злука Згоди Братств з У. Н. Союзом увійшла в життя 30 вересня 1938 року. Та заки прийшло до властивої злуки, то насамперед треба було повести підготовчу працю, яка забрала кілька місяців часу. Бо хотяй з цеї злуки У. Н. Союз дістав тільки 558 членів, то не зважаючи на те, підготовча праця була велика. Бо згідно з асекураційними законами стейтів Ню Джерзі і Пенсилвані, при злуці двох організацій, кожна організація має виконати окремо ті всі формальности, які є приписані законами обох стейтів. А маючи на увазі, що кожна організація мусить полагоджувати всі приписані формальности впрост з кожним своїм членом, а опісля іще й з кожним своїм відділом, то чимбільше членів і відділів якась організація має, тимбільша праця є з тим получена. Отже, коли мова про підготовчу працю до злуки, то для У. Н. Союзу не робило тут ніякої ріжниці, чи з ним лучилась мала, чи булаб лучилась навіть і найбільша організація. Бо робота була одна й та сама. Треба тут піднести, що не тільки в головній канцелярії було багато роботи з цією злукою. Також й відділи, а зокрема відділові секретарі мали досить праці при переведенні всіх формальностей, получених зо злукою.

Поїздки в організаційних справах, листування з відділами, протоколи, нові грамоти.

Згідно з вимогами асекураційних властей ріжних стейтів, упродовж 1938 року виготовлено нові грамоти для усіх кляс обезпечення. Були вони нові щодо форми, а головно щодо змісту. Очевидно, вимоги асекураційних властей не відносяться до грамот, що були досі видані. Вони відносяться тільки до тих грамот, що тепер видаємо чи будемо видавати.

Протоколи з нарад головного екзекутивного комітету У. Н. Союзу з 18. червня, 13. серпня, 22. жовтня і 24. грудня, звіти контрольної комісії, всі важніші ухвали, й протоколи з минулого річного засідання головного уряду були проголошені в офіційнім органі У. Н. Союзу.

Маючи на увазі, що в 1938 році перепроваджено злуку, а також і те, що У. Н. Союз має тепер більше відділів, як колись, то листування в організаційних справах було далеко більше, як у попередніх роках.

Упродовж року бував я на ювилейних святах відділів, а зокрема на організаційних Союзових зборах у таких місцевостях: Джемейка, Н. Й., Скрентон, Па., Бриджпорт, Конн., Шікаґо, Ілл., Мекіз Ракс, Па., Бейон, Н. Дж., Нюарк, Н. Дж., Філядельфія, Па., Стемфорд, Конн., Маганой Плен, Па., Мілвіл, Н. Дж., Олифант, Па., Ню Йорк, Н. Й., Дітройт, Міш., Гемтремк, Міш., Росфорд, О., Стейплетон, С. Ай., Бруклин, Н. Й., Ню Гейвен, Конн., Перт Амбой, Н. Дж., Клівленд, О., Йонгставн, О., Акрон, О., Провіденс, Р. Ай., Фол Різер, Масс.

На минулім річнім засіданні головного уряду було припоручено мені відвідувати якнайбільше відділів, та докладати старань, щоб зрушити їх до організаційної праці. Отже я відвідував відділи на скільки це було можливим, і скажу, що ці поїздки, за малими винятками, були для організації корисні. Бо на 27 місцевостей, які я відвідував, відділи в 23 місцевостях виказали досить гарну працю у приєднуванні нових членів, а знова відділи в 4 місцевостях не виказали майже ніякої праці й не сповнили того, що самі обіцювали.

На цім закінчую свій звіт і заявляю, що коли попередній рік виказав кращі висліди праці, як це було в минулих роках, то признання за те й щира подяка від отсього річного засідання належиться головно тому невеликому числові організаторів і урядників поодиноких відділів, які з посвятою працювали для добра нашої організації, Українського Народного Союзу.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО ФІНАНСОВОГО СЕКРЕТАРЯ-КАСІЄРА Р. СЛОБОДЯНА.

Вп. головні урядники У. Н. Союзу.

В теперішнім економічнім і політично бурливім переживанні кожної держави, а тимсамим і їх фінансових установ, переживає теж і У. Н. Союз, ці клопотливі проблеми. Бо зі зростом майна У. Н. Союзу, в тих клопотливих часах, збільшується теж і відповідальність членів екзекутивного комітету, що тим майном організації заряджують і за нього відповідають перед загалом членів, які на це місце їх поставили.

Хто слідив за фінансовим розвоєм У. Н. Союзу в минулому році, той бачив, що ця відповідальність заряду У. Н. Союзу була велика, і що ця відповідальність збільшується з кожним місяцем і з кожним роком. Згадую про це не тому, щоби якнебудь оправдувати, чи шукати признання для себе, або інших членів екзекутивного комітету, а тому, що цього вимагає організаційний лад і загальне добро всіх членів.

ANNUAL STATEMENT OF UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, 1938

	Mortuary Fund	Disability Fund	Miscellaneous Trust Funds (Nat'l, Orph's, Concord	Juvenile Fund	Expense Fund	Totals
Balance from Previous Year	**$3,698,479.77**	**$75,658.13**	**$211,339.32**	**$419,043.66**	**$363,895.20**	**$4,768,416.08**
Income from January 1, 1938 to December 31, 1938.						
Membership Fees actually received			5,353.68			5,353.68
Assessments or premiums during first 12 months of membership of which all or an extra percentage is used for expense	415,409.00				117,285.44	532.694.44
All other payments or premiums received	11,373.58	21,414.78		28,946.83	15,411.50	77,146.69
Total received from members	426,782.58	21,414.78	5,353.68	28,946.83	132,696.94	615,194.81
Gross interest on mortgage loans less $248.93 accrued interest on mortgages acquired during the year	59,019.03	2,581.28	4,656.42	9,238.89	1,366.43	76,862.05
Gross interest on bonds $56,533.78 and dividends on stocks $100.38, less $6,187.39 accrued interest on bonds acquired during the year	42,342.05	593.60	2,148.29	4,620.05	742.78	50,446.77
Gross interest on liens and loans on certificates of members	58,340.16			6.65		58,346.81
Gross interest on deposits in trust companies and banks	930.83	10.83		727.78	722.13	2,391.57
Gross income from society's property, including $6,000.00 for society's occupancy of its own building	147,744.19	183.00	8,162.48	9,185.50		165,275.17
Acquisitions thru merger with Concord Soc'y	5,107.00		46,788.25	426.00		52,321.25
Commissions and fees unclaimed and Cancelled					42.72	42.72
Asquisitions of printing plant and book store					37,680.32	37,680.32
Income from printing plant					100.00	100.00
Grants returned to National Fund			508.90			508.90
Orphans Fund			9,946.21			9,946.21
Gross profit on sale or maturity of bonds	22,959.64	399.00	46.87	1,656.81	650.00	25,712.32
Total Income	**$ 763,225.48**	**25,182.49**	**77,611.10**	**54,808.51**	**174,001.32**	**1,094,828.90**
Amounts carried forward	**$4,461,705.25**	**100,840.62**	**288,950.42**	**473,852.17**	**537,896.52**	**5,863,244.98**

Фінансовий звіт складається з ріжних табель, і тому говоритиму числами, стовпцями цифр, які на мою думку заслугують на ближчу увагу не тільки тому, що їх складання забрало багато часу і праці, але тому, щоби головні урядники провірили цей звіт та вияснили відділовим урядникам і членам на своїх звичайних або окружних зборах. Видруковані табелі, які головні урядники мають перед собою, є по англійськи тому, бо згідно з вимогами стейтових асекураційних департаментів стейтів Злучених Держав і Канади, де саме У. Н. Союз отримав лайсенс федеральний, а на провінцію Онтеріо зокрема, треба так проголошувати звідомлення про маетковий стан У. Н. Союзу, й оцінку грамот. Це звідомлення, яке було проголошено в органі організації, в „Свободі" ч. 53, 7. березня 1939 р., складається з шість табель. Табелі доходів складаються з двох частин: перша частина відноситься до місячних вкладок, друга частина до інвестицій і інших доходів організації. Перша колюмна складається зі слідуючих фондів: фонду посмертного нових родів обезпечення, фонду посмертного старого роду обезпечення, який постійно зменшується, і резерви, що остається для членів обезпечених у старім роді обезпечення. Друга колюмна, це фонд запомоговий, третя колюмна складається з трьох фондів, а то: народнього, сирітського і фонду Згоди Братств. Четверта колюмна складається з двох фондів молодечого департаменту, а то: фонду посмертного і адміністраційного. Пята колюмна складається з трьох фондів, а то: адміністраційного, конвенційного і фонду на обезпеку смертности і інвестицій. Остання колюмна, це загальні зіставлення всіх фондів.

З місячних вкладок від членів прийшло $561,638.20, до цьої суми дочислено дивіденду $46,896.61 і перенесено з молодечого департаменту до старших за 666 дітей переписаних в 1938 році, $6,660.00, разом з місячних вкладок прийшло $615,194.81. В порівнанні з минулим 1937 роком у цьому році отримано місячними вкладками $6,440.72 більше. При збиранню місячних вкладок відділові урядники докладають багато праці і за це належиться для них признання. Вказаним було би, щоби місячні вкладки і звіти надсилано до головної канцелярії зараз по мітінґу, та так не є. Стверджую, що 90% всіх рахунків і звітів приходить до головної канцелярії в остатних чотирьох днях місяця. Це утруднює працю в головній канцелярії при замкненню місячних зіставлень і зладженню нових виказів і рахунків на наступний місяць. Признаю, що багато відділових урядників знізняються з висилкою рахунків тому, бо члени не платять вкладок начас. Одначе є і такі відділи, які традиційно посилають рахунки останнього дня в місяці, хоч рахунки і чеки були підписані кілька днів скорше. З кінцем року бракувало при замкненню книг 12 відділів, які начас не заплатили вкладок. Сума тих вкладок виносила $830.35.

Друга частина приходів виказує загальні приходи від інвестицій, а то: проценти від морґеджів $76,862.05 (отримано $6,694.03 більше, як в минулому році); проценти від бондів $50,446.77 ($6,738.70 більше, як в минулому році); проценти від позичок $58,346.81 ($3,244.33 більше, як в минулому році). Дальше подано проценти з банків $2,391.57 і чинш від реальностей $165,275.17. По відтягненню розходу на реальностях в сумі $105,119.54, остается чистий дохід $60,839.47. Коли взяти на увагу ці інвестиції, які були адміністровані організацією цілий рік, то вони у відсотках дають 5.23%. Чистий прихід від всіх реальностей, включаючи і ці реальности, які перебрано в цьому році, був $60,155.63, що у відсотках представляє 4.88%. Крім власних реальностей ми мали під своєю контролею 9 реальностей, на котрих орґанізація має морґеджові інвестиції. Чистий прихід з них був $15,618.58, і з цеї суми покредитовано до відсотків від морґеджових інвестицій $13,485.85, а на сплату морґеджів $2,132.73.

Дальше є поданий фонд Згоди Братств $52,321.25, який то маеток перебрано при злуці двох організацій. Цей фонд є інвестований в реальності на суму $40,000.00, в членських позичках на $1,050.00, в друкарні на $2,800.00, в готівці $8,471.25. В загальній сумі є вчислені $1,018.99 невиплачені сирітські части по померлих членах Згоди Братств.

Дальше є квота $42.72, яка представляе уневажнені нагороди, і квота $37,680.32, представляючи вартість друкарні і книгарні. Цей маеток влучено офіціяльно до книговодства У. Н. Союзу при вирентуванню друкарні для Української Пресової і Книжкової Спілки. Опісля є подана сума $100.00, яку друкарня заплатила У. Н. Союзові згідно з умовою, і $508.90 як зворот до народного фонду стипендії і позичок. Дальше слідує фонд сирітський $9,946.21 і заробок на бондах $25,712.32. Разом прихід за 1938 рік $1,094,828.90

(Табеля розходів ст. 8.)

Розхід. Табеля розходів поділена на дві частини. Перша частина відноситься до виплачених запомог членам з фондів посмертного, запомогового, сирітського і молодечого департаменту. Разом виплачено членам $328,633.47. Більші позиції у посмертнім фонді, це виплачені посмертні запомоги на $187,902.47, грошеві звороти нових родів обезпечення в сумі $34,274.71 і дивіденда членам обезпеченим в нових родах на суму $46,155.11. Цього року виплачено посмертних запомог на $18,901.73 більше, в порівнанні з 1937 роком. Також виплачено поважну суму на грошеві звороти членам. Багато членів були примушені вибрати готівку, щоби отримати заняття або допомогу з причини безробіття. Дивіденду виплачено членам чеками, що вийшло з користю для організації. З фонду сирітського виплачено $21,684.00, а то: посмертних запомог $17,602.63 і відсотків $4,081.37.

•З ДНЯ•

ІДЕЇ І ОСОБИ.

Один український політик дав одній українській інституції таку раду: „З протестами і проханнями звертайтесь не до польського уряду, тільки до поодиноких осіб. Бо поляки люблять, коли хтось до них особисто звертається і про щось просить. Це дає їм почуття великости і важности; почуття, мовляв, на їх особі лежить ціла держава і від них все залежить. Така особиста просьба розмякшить кожного поляка зокрема і насторожить його значно приязніше до даної справи".

ТОНКА ОБСЕРВАЦІЯ.

Ця заввага дуже правильна Поляки дійсно люблять особистий апель. Та в цьому „особистому" апелі містяться великі небезпеки для Польщі; небезпеки, які вже раз довели Польщу до упадку, а дуже правдоподібно знов її доведуть до сумного кінця.

Бо держава, нарід, суспільність — це поняття не особові. Вони стоять понад особами. І коли відповідальні особи дивляться на них крізь особисті уподобання, особистий інтерес, чи особисту амбіцію, то вони мусять остаточно довести ці поняття до руїни.

ПРОТИЛЕЖНІСТЬ — АНҐЛІЙЦІ.

Цілковито протилежно до тої польської засади, дивлять ся на суспільні справи анґлійці. Анґлієць в суспільній службі, а навіть без служби, відчуває над собою щось вище, відчуває акусь ідею, для якої він має посвячувати свої особисті справи; під кутом якої він має розглядати ці свої особисті справи. Коли він стрінеться з іншим анґлійцем, що також має над собою таку вищу ідею, то обидва говорять, дискутують, укладають пляни праці, та працюють під безперервним діланням тої вищої ідеї. Щойно задоволивши цю вищу ідею, й переконавшись, що супроти неї вони не зробили „гріха", зачинають вони розглядати свої особисті справи, свої особисті уподобання й інтереси.

Ця ідея — це служба своїй нації. А поняття нації в анґлійця, не звертаючи уваги на його купецькі склонности, це щось уявлене, нематеріяльне, абстракне. Це щось велике, взнесле, славне, найкраще. Націю і службу нації символізує в анґлійців корона. Тому серед них таке велике привязання до корони; і то привязання серед усіх верств. Бідні ще більше її славословлять ніж багаті. Але славословять вони в першій мірі корону, а щойно опісля особу, яка її носить. З особою, з королями вони нераз поступають безцеремонно, як поступили з королем Едвардом.

В ЦІМ СИЛА АНҐЛІЙЦІВ.

Тому, що анґлійці відчувають над собою тягар ідеї, якій підчиняють свою особу, вони могли створити таку величезну імперію і нею впродовж довгих віків завідувати. Бо деб анґлієць не знайшовся, чи то в Африці, Азії, чи Австралії, він ніколи не забував думати катеґоріями загально-державними; а далі імперіяльними. Їх всіх, розсіяних по цілім світі, лучила одна спільна ідея, символізована анґлійською короною. Під натиском цеї ідеї вони, без виразного розпорядку з матірнього краю, укладали спільні, державно-творчі пляни, які в подивугідний спосіб збігались в одній точці.

Всі анґлійці по цілім світі, хоч думають зовсім індивідуально, то проте думають так зґармонізовано, що цього позавидувалаб їм найбільш здисциплінована, диктаторська система.

А причиною цього є це, що вони підчинили себе ідеї.

ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ ПОЛЯКІВ.

Поляки, а на жаль багато й наших людей, на першому місці ставлять особу. Їх особа є центром цілого світу і рішальним чинником в їх суспільній роботі. Під кутом своїх особистих уподобань чи інтересів рішають, чи зробити щось так, або інакше. Коли це підхліблює їм, доскотить їх особисту амбіцію, скріпляє їх особисту позицію, чи просто приносить їм матеріяльну користь — то вони відразу погодяться на це. Колиж щось йде проти їх амбіції і інтересів, то вони підуть проти цього. Вищий інтерес, ця вища ідея, яка не опускає анґлійця ні на крок, сходить у поляків на другий, або й на третий плян. Коли завдяки щасливим обставинам така еґоцентрична робота не принесе вищій ідеї шкоди, тільки користь — то тим краще. А коли принесе — пропало.

ЦЕ ВКОРІНИЛОСЬ ГЛИБОКО.

Цей еґоцентризм вкорінився в польській суспільности так глибоко, що він вже навіть нікого не разить: „Пане директор, пане маршалку, пане інспектор, зробіть мені цю ласку; я колись віддячусь, я буду зобовязаний..."

І дивіть, такий особистий апель чуда творить. Цей особистий апель нераз можна почути і в ресторані, де ґість замовляючи потраву, каже до кельнера: „А скажи там в кухні, що то для мене".

„Для мене, для вас; вам, мені; я, ви", — отсе поняття, якими думають поляки. Не та абстрактна ідея, що висить немов якесь божество над кожним анґлійцем. Тільки особи, їхні особисті амбіційки, їхні інтереси.

На таких основах ніяка орґанізація, а тим більше держава, не може довго існувати. Бо тяжко припускати, щоб особисті інтереси високопоставлених осіб все йшли такими чудесними шляхами, що не перехрещувалисяб з інтересами держави.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КЛІВЛЕНД, О.

Отворення Українського Культурного Городу.

Злучені Українські Орґанізації в Клівленді приготовляються до Величавового Отворення Українського Культурного Городу (одинокого в світі) і відслонення памятників Шевченка, Франка і Володимира Великого в Рокефелер Парку, що відбудеться в неділю, 2. липня, цього року.

На тім святі сподіються гостей з цілої Америки й Канади, а також і представників з Европи. Дооколичніх сусідніх громадян з Йонґставн, Пітсбург і Дітройт запрошено приготовитись до участи у Великім Поході містом до Парку, де відбудеться ціла церемонія, виступи хорів, музики й бесідників.

Всіх заінтересованих проситься відноситися до Українських Злучених Орґанізацій міста Клівленду й околиці на адресу:

Адв. О. Е. Маліцкий,
802 Society for Savings Bldg.,
Cleveland, Ohio.

Добра відповідь.

Один наш епископ переводив візитацію на Гуцульщині. В одному селі спитав старого гуцула:

— Як согрішили Адам і Ева?

— Не бувсми там, тай не знаю, — відповів газда.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ПОВІДОМЛЕННЯ
ЗАХОДОМ ВІДДІЛІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ
:——:——: відбудуться :——:——:
Загальні Орґанізаційні СОЮЗОВІ ЗБОРИ
В АРНОЛД й МОНЕССЕН, ПА.

АРНОЛД, ПА.: В неділю, 23. квітня 1939, в год. 3. пополудні, в У. Н. Домі, 1400 — 4-та Евеня; для від. 296 й 395.

МОНЕССЕН, ПА.: В четвер, 27. квітня, в год. 6. ввечір, в „Мус Гол", 272 Шумейкер Евеню й 3. вул.; для від. 338 з Монесен й 232 з Донори, Па.

Обовязком усіх старших і молоді є бути приявними на зборах, бо на цих зборах промовлятиме окр. орґанізатор **гр. Василь Загаєвич,** який **фактами докаже,** що немає для нас українців кращої й відповіднішої орґанізації під кожним оглядом, як Український Народний Союз.

На цих зборах можуть бути союзовці зо сусідніх відділів.

Членів кляси „Т" просимо мати **конче грамоти** зо собою, бо буде вияснення щодо теперішніх дивіденд.

МАРІЯ МАЛЄВИЧ. заст. гол. предс. У. Н. С.

ПОВІДОМЛЕННЯ
ДЛЯ ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ 210 і 298 УКР. НАРОД. СОЮЗУ!!
В СУБОТУ, 22. КВІТНЯ (APRIL 22, 1939)
в годині 8. ввечір
:——::——: відбудуться :——::——:
В САЛІ ПІД Ч. 1013 TREMONT AVE., BRONX, N. Y.
ЗБОРИ
В СПРАВІ ЗЛУКИ ОБОХ ВІДДІЛІВ.

Обовязком кожного члена з обох відділів є бути приявним на тих зборах. Справу злуки реферуватиме гол. фін. секретар-касієр **Р. Слободян.**

ЗА УРЯД КОМІТЕТУ ЗЛУКИ:
В. Закалужний, голова; **Й. Сидор і О. Плескун,** секретарі.

ПОДАЄМО ДО ВІДОМА ГРОМАДЯНСТВУ МІСТА НЮ ЙОРКУ

Й ОКОЛИЦЬ, що молодь, яка є в уряді Українсько-Американського Виставового Товариства, в порозумінню з іншими молодечими клюбами, рішила улаштувати підприємство, з якого дохід буде призначений на нашу участь у Світовій Виставі в Ню Йорку. Згадане підприємство — **БАЛЬ**
:——::——: відбудеться :——::——:
В СУБОТУ, 13. ТРАВНЯ (MAY 13, 1939)
В МАНГЕТЕН-ПЛАЗА, НА 4-тій ВУЛ. В НЮ ЙОРКУ.

Тому просимо всі орґанізації і товариства здержатись від улаштовування підприємств у цей день. — **Комітет.**

РІЧНІ ЗБОРИ
НЮЙОРСЬКОГО КОМІТЕТУ ВІДДІЛІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ
:——::——: відбудуться : :: :
21. КВІТНЯ Ц. Р.
В ГОД. 8. ВЕЧОРОМ, В КАРПАТІЯН ГОЛ, 217 ІСТ 6. ВУЛ. В НЮ ЙОРКУ.

На програму нарад прийдуть такі справи: звіти урядників, вибір нового уряду, плян праці на черговий рік, орґанізування членів до У. Н. С., молодечий спортовий рух, Народний Дім в Ню Йорку.

Прохається усіх відділових урядників, належачих до Комітету, а також усіх членів У. Н. С., що цікавляться цими справами, взяти участь у річних нарадах.

Е. Ляхович, голова. **П. Кучма,** секретар.

НАШ ДІМ

КУХНЯ — ЇДАЛЬНЯ.

Питання заощадження місця при наших теперішніх умовах життя, коли стараємось уміститись в якнайкращих помешканнях, аби вони дешевше коштували, є дуже важне. Є ще інша причина чому сьогодні волієми взяти менше помешкання в новій камениці, хоч воно часом і не дешевше від давніх кількакімнатних мешкань у старих камяницях — це новочасний комфорт. Лазничка, ґаз, великі вікна приваблюють нас і міркуємо якби то поміститись в меншім помешканню, але мати всі його вигоди. Нераз тут приходить спроба скомбінувати кухню з їдальнею. Думка не зла, якщо її відповідно виконаємо.

Є два роди таких комбінацій кухні з їдальнею, що гарно вдаються. Перша спроба це уладити кухню в стилі народнім — селянської хати. Нам українкам така комбінація може бути особливо легка, бож маємо стільки можливостей прикрасити таку нашу „хату" прегарними нашими вишивками, а навіть і меблі відповідно стилізувати. Очевидно, що вже в такій кухні-їдальні в ніякому разі не даємо ліжка. Прийде тут під увагу гарний мисник (критий очевидно) замість „креденсу" у чисто народньому стилі — найкраще в стилі гуцульському. До такого мисника буде відповідати в куті невеликий стіл, попід стінами лави замість крісел. Над столом можна дати різблені полиці, а на них кілька зразків народньої кераміки: миски, дзбанки, горнята тощо або різблені деревляні прикраси. На вікно дамо або вишиті народніми мотивами легкі фіранки або полотняті. Коли вже обовязково до такої кухні-їдальні хочемо дати якісь меблі до лежання, то дамо тапчан прикритий якоюсь найліпше полотняною веретою, а від біди і гуцульським ліжником, хоч цей останній менш практичний тому що в нього лекше забивається порох та всякий бруд, якого тяжче устерегтись у кухні — як ось сажа чи вугляний пил. Самої печі, де варимо, не закриваємо ніяким параваном чи фіранкою. Що найбільше можемо скінчивши варити прикрити кухонну бляху відповідної величини лінолеумом, зате можемо кухню гарно розмалювати народніми мотивами.

Це один стиль такої комбінованої кухні-їдальні, який при умові дбайливої чистоти робитиме надзвичайно гарне і захитне враження навіть у часі самого варення, а також і дешево можна таку кухню собі уладити, бож меблі не ляковані, ані не політировані, а з ясного природного дерева, вишивки собі приготуємо самі, а можемо їх теж (якщо не дотримуватимемося стисло гуцульського стилю) замінити й нашими мальованками, що не є дорогі і практичні, бо добре перуться і з мальованки можемо поробити і фіранки і накриття на тапчан та обрус, дати її на стіну за лавами, щоб не обтирати її, коли сидимо і спираємося на стіну.

Другий стиль такої кухні-їдальні вже так би мовити міжнародній. Як що маємо лякеровані кухонні меблі ліпше урядимо нашу кухню-їдальню саме в цьому стилі. Тут та сама засада, — нема в кухні ліжка. До лякерованих меблів, як креденс, стіл, полиці тощо, додами плетені з тростини фотелики та невеличку канапку, якщо вже конче хочемо мати вигідніші сидження. Щоб одежа не чіплялась за часто відставні з плетива тростини покриваємо сидження накривками вшитими з квітчастого кретону, а на опирала даємо такі самі квітовані кретонові подушки. З того самого кретону будуть і фіранки. На вікно дамо кілька вазонків кімнатних квітів, що легко переносять пару та інші невигоди звязані з варенням. На полиці дамо якісь скляні прикраси чи також вазонові квіти. Стіл покриваємо гарною цератою, а скінчивши варити та обідати даємо на стіл обрус з гарним друкованим взором. Саму піч до варення можемо при цій комбінації при бажанню відділити тростиновим параваном з тим самим кретоном чи кретоновою фіранкою. Тут теж при умові, що буде скрізь дбайлива чистота, буде захистно і гарно посидіти у вільні від господарства години, а також при родиннім обіді, підвечірку чи вечері.

Зі смаком уладжена кухня-їдальня може дати нам багато приємности та дозволити користати з комфорту модерного помешкання, а сміливість такої комбінації залежить від нас самих. — („Діло").

Викрут.

— Добре, що тебе стрічаю. Чи позичиш двадцять долярів приятелеві?

— З найбільшою приємністю, але, на жаль, не маю ані одного приятеля!

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Дітройт, Концерт М. Голинського. — Уже був допис про концерт з 9. квітня. У надісланім нам новім дописі є інше ставлення до фортепіянового супроводу. Супроти цього подамо тут цей уступ: „При фортепіяні наш співак мав незвичайно пильного та дбайливого помічника в особі п. Михайла Головача, що старанно виконав свою ролю. Посідаючи також музичний талант та виявляючи його в доброму супроводі, в своїй скромності він старався держатись в тіни та не звертати уваги на себе. Всетаки публика зуміла спостерегти дуже добру техніку цього молодого піяніста''.

Гром. І. Штогрин, що жертвував недавно $25 на ранених з Карпатської України, походить з Нюарку, Н. Дж.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ВАЛІНҐФОРД, КОНН.

Союзовий День.

У нас, в стейті, велике зацікавлення Союзовим Днем. Усі відділи дискутують над тим, щоб той День відбувся якнайкраще. Комітет, що мав засідання 31. березня ц. р. уконстантувався так: п. Іван Шуран, голова, п. О. Ґіна, касієр, п. В. Хомета, секретар. Вже вироблено програму Союзового Дня. Від Головного Уряду мають запросити п. М. Мурашка і п. С. Щумейка. Мають відбутися ще одні збори загального комітету 21. травня ц. р. в Бриджпорті.

Многі відділи вже почали кампанію приеднування нових членів, щоб в той спосіб вшанувати ювилей Союзу. Оживили значно свою працю отсі відділи: 277, 390, 350, 387. Найбільше зо всіх далі працює 277 відділ. В ньому усі члени стараються про те, щоб той відділ затримав першенство. Нема сумніву, що той відділ стане найбільшим в нашім стейті. Дуже гарно розвивається також 421 відділ, бо при заснуванні мав всього 9 членів, а тепер має 29. Добре булоб, щоб і інші відділи зростали в такім самім темпі, а У. Н. Союз зріс би до сотки тисяч членів.

А. Маланчук,
стейтовий організатор.

Коломан Міксат.

АННИНА ВИНА

Судді були вже за довгим столом. Величезний будинок придавлювала страшна духота, а в судовій салі повітря було тяжке, задушливе. Помало, тяжко обертався вентилятор у найвищій шибі одного вікна. Втомлені спекою судді сиділи наче зломані. Один із них глипав очима й опустивши руки наслухував скрипіт писаревого пера по гладкому папері. Другий, позіхаючи, олівцем вдаряв об зелений стіл, а предсідник, закладаючи окуляри на ніс, хусточкою втирав піт із чола.

— Чи є там іще хто? — спитався він возного протяжним, захриплим голосом.

— Є одна дівчина — відповів возний.

Відчинилися двері й увійшла дівчина. Із собою принесла хвилю свіжого повітря. Великі чорні очі стидливо опустила до землі.

— Що ти скажеш, мала? — спитався її предсідник рівнодушно.

Дівчина поправила чорну хустину на голові й відповіла зідхнувши глибоко:

— Великий мій біль, пане, дуже великий.

Голос її був лагідний і тужний. Заторкав до глибини душі, наче звуки якоїсь приемної музики, які, хоч уже затихли, ще дріжать у повітрі. Предсідникове лице вже не було нахмарене, образи із стін привітно всміхалися до неї та заохочували, щоб сказала це, що мучить її душу. Вона подала предсідникові папір, який йому все замісць неї скаже.

— Візвання — промимрив предсідник, що очима пробіг по папері — „Взиваеться Анну Беде, щоб відсиділа шістьмісячну вязницю, на яку засуджена".

Дівчина сумно притакнула головою.

— Ми дістали це візвання якосьтут — сказала тихо. — Сам пан писар передав нам його, прочитав і пояснив. А моя бідна мати сказала мені тоді: „Піди дитино, закон це закон. Із законом нема жарту".

Предсідник знову обтер окуляри. Гнівним, холодним поглядом повів по лицях товаришів, по вікні, по домівці, великій залізній печі в куті та й собі мимоволі промимрив:

— Закон це закон.

Потім знову очима перебіг по позові, перечитав доволі нечитким письмом написані рядки на білому папері та з них побачив, що Анна Беде за співучасть у злочині засуджена на шість місяців вязниці.

— Закон це закон. — Немилосердний предсідник притиснув ґудзик на столі та подзвонив на судового возного.

— Відведіть Анну Беде до вязничника й передайте її йому.

Возний взяв позов. Дівчина мовчки обернулася та зупинилася. Її уста замикалися то отвиралися, наче хотіла що сказати.

— Чи маеш іще що сказати?

— Не маю нічого... лише одно: а саме, що я Марія, Марія Беде, а Анна, це хочу вам сказати, Анна Беде то моя сестра.

— То не ти засуджена?

— Господи Боже! Завіщож я булаб засуджена? Я нікому ніколи нічого не вчинила злого.

— То чогож ти прийшла тут, ти дурненька?

ГІТЛЕРОВІ 50 ЛІТ

Гітлерові минає 20. квітня 50 літ. Державні політики в світі дивуються, що зробить німецький уряд на вродини німецького диктатора.

— Ось як це було. Доки її справа була в суді, вона померла. І саме того дня, як лежала на маестаті, вкрита цвітям, прийшло це письмо, що має піти до вязниці. Ах, якби то було їй, колиб була при житті! Добре, що вмерла!

При цих словах її очі зайшли сльозами. Ледви могла говорити:

І коли вона непорушно лежала, із замкненими очима, німа, мати і я обіцяли їй, що поправимо, затремо все те, що вона вчинила та згрішила через того, якого любила. То ми думали собі...

— Що, моя дитино?

— Ми думали, що треба, щоб вона спокійно спочивала в гробі. Щоби ніхто ніколи не міг сказати, що вчинила щось злого. Мама заплатять за шкоду, а я, я замісць неї відсиджу тих шість місяців вязниці.

Судді видивилися й осміхалися. Справді дивна, добра дівчина! І здавалося в цій хвилині, що предсідникове лице не було вже таке святочно-холодне. Хусточкою втер тепер очі замісць чола.

— Добра дитино, — сказав він лагідно — зажди хвилиночку. Щось мені прийшло на думку.

Схилив голову в долоні й задумався.

— А так, тут зайшла велика помилка. Ми помилково післали цей позов до вас.

Дівчина глянула своїми великими, мрійливими очима на предсідника та сказала скоро:

— Бачите, бачите, пане!

В її голосі було стільки докору, що предсідник і знову заслонився хустиною. Цей „немилосердний" чоловік був дуже зворушений. Він приступив до дівчини та погладив її по чорному буйному волоссю:

— Суд ствердив щиру правду. Йди до дому, люба дитино, поздорови маму та скажи їй, що твоя сестра була зовсім невинна.

— Ми обі ввесь час так і думали! — прощептала вона та рукою схопилася за серце.

ГОЛОД У СКІЛЬЩИНІ.

Ті, що приїжджають на літній відпочинок до Сколього, Гребенова, Головецька, Тухлі, Славська чи Волосянки, добре знають скільського бойка: він мовчазливий, по його лиці блукає фільософічна усмішка, очі цікаво блистять, вуха слухають уважно. Чи продає що, чи купує або везе когось на возі, завжди спокійний, але сторожний неймовірно: на всякий факт, що заістновує біля нього, на все, що діеться в світі, реагує міцно і пристрасно та щепітливо питає: Як наша справа, панцю? Доволі свідомий і чи це буде жінка (Тухля), чи мужчина (Кальне й ін.), всупереч усяким перепонам ідейно та з посвятою працює на ріжних ділянках громадсько-культурного життя (прикордонне село Ялинковате, куди ніхто не має змоги заїхати, зібрало на прапор „Просвіти" 103.90 зл.!). Неймовірно вбогі, вдоволяються чимнебудь: бульбою чи чорним як земля „хлібом".

Єдиний поважніший заробіток скільського бойка — це праця при звозі дерева з. ліса, що завжди відбувається зимою. І тому бойки так дуже ждуть снігу.

Цього року в Скільщині снігу було або обмаль, або взагалі його не було. Це і є причиною голоду, який обхопив уже ріжні села: **Грабовець Скільський, Риків, Ялинковате, Жупане й ін.** До цього специфічні прикордонні відносини утруднюють поміч і дослід, який круг обіймає ця загроза.

Скільським бойкам слід доконче допомогти!

Ця статейка має на меті звернути увагу усього громадянства, що не сміємо забути про одну з найсвідоміших частин Галичини в часі тяжкої кризи.

Мстислав Церковний.

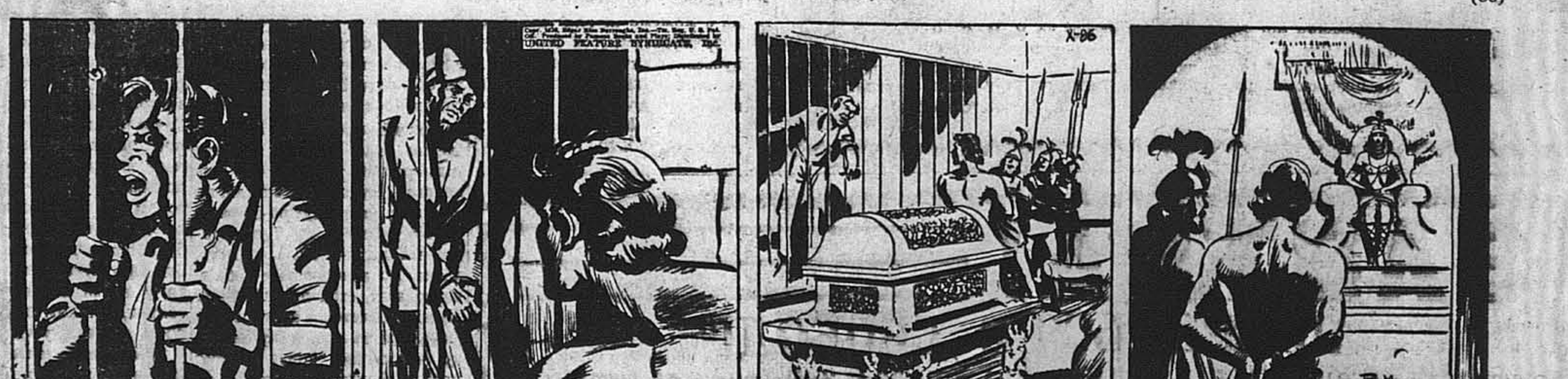

ПІЙМАНИЙ БАНДИТ

Клод Дикерсон, котрого уряд представляе останнім членом розбитого „ґенґу" Перкинса, що тероризував центральний захід від 1934. до 1935. року, дався заарештувати в Ню Йорку детективам. Йому закидують вбивство підчас трабіжу шість банкових грабіжів і три виломи з вязниці. Має коло 30 літ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (86)

Приказ команданта сторожі, завести Тарзана до королевої, відбився гомоном по кімнаті. А разом з тим із одної клітки роздався також напів божевільний, розпучливо-глумливий голос: „Заведи його до королевої, заведи його до королевої, га, га, га! До тої чортиці в людськім тілі" Це був голос Атана Тома, що тепер з якихось причин опинився за ґратами.

Переходячи попри клітки Тарзан побачив також в одній із них Ляль Таска. Тарзан зупинився на хвилю і прошив своїм зором цього Атанового спільника. А далі він кинув йому запит: „Як це сталось, що й ви тут?" Ляль Таск відповів, що з початку, як вони дістались до столиці Атару, вони тішились ласкою королеви. Але та ласка довго не тривала. Королева примхувата, говорив він.

Атан Том на вид Тарзана зовсім зїхав з глуздів. Він верещав глумливо на ціле горло: „Ось тут, в тій скрині, містяться скарби, які зединили нас усіх в одну громаду. Не руште її, не руште її. Це моя скриня, це моя домовина. Га, га, га!" Його голос відгомоном котився поміж мурами святині і викликав жах у тих, що його чули.

Сторожі тронули Тарзана списами і звеліли йому ступати далі. Вони завели його до вінди і піднесли його вгору, до кімнати королевої. Увійшовши, вони побачили, як королева Атка пишно сиділа на троні. На вид Тарзана її очі на хвилю засвітились, а опісля знов приняли холодно байдужний вигляд. Це справді була чортиця, якої обличчя зраджувало велику жорстокість.